

SLUTRAPPORT FÖR MITTSKÅNE VATTENS SÄKERHETSPROJEKT

SOMMAREN 2018 – HÖSTEN 2019

SAMMANFATTNING

Strax före sommaren 2018 startade Mittskåne Vatten ett säkerhetsprojekt. Det fanns ett antal drivkrafter bakom beslutet att göra detta, huvudsakligen dessa:

- Mittskåne Vatten lever inte upp till de krav som lagar och förordningar ställer på verksamheten.
- Höörs kommun, inklusive Mittskåne Vatten, klarar inte kraven som formuleras i GDPR!
- Hur skall Mittskåne Vatten agera vad gäller NIS?

Åtgärderna kring GDPR och NIS redovisas senare bland detaljerna i denna rapport.

Det inledande analysarbetet gav oss insikten att det fanns brister att hantera även inom två närliggande områden:

- Det systematiska brandskyddsarbetet, SBA, som huvudsakligen regleras av Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.
- Det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM, som regleras av Arbetsmiljölagen (1977:1160).

SBA-arbetet kom att ingå i säkerhetsprojektet, arbetet med arbetsmiljöfrågorna drivs av ett parallellt projekt men insatserna samordnas kontinuerligt.

De stora aktiviteterna och förändringarna kan sammanfattas så här:

- VA-chefen har det övergripande säkerhetsansvaret. Därunder finns en säkerhetsorganisation med säkerhetsansvarig, säkerhetsskyddsansvarig och brandskyddsansvarig. Det operativa arbetet genomförs med hjälp av säkerhetsombud och brandskyddskontrollanter i samarbete med skyddsombuden.
- Det finns en krisledningsorganisation och en krisledningsplan som ger stöd och styrning av krisledningsarbetet.
- Risk- och sårbarhetsanalyser har genomförts avseende spillvatten, dricksvatten, dagvatten, administrativ IT samt datanät och processtysystem. Detta arbete har också gett aktuella systemförteckningar och ett underlag för att teckna driftavtal, då inledningsvis för de prioriterade IT-systemen.
- En genomgång av Mittskåne Vattens information har inletts, den IT-bundna informationen har gallrats och strukturerats och lagras med hjälp av en ny struktur.
- Skyddsvärda dokument och bärbara datorer förvaras i skåp som motsvarar gällande regelverk.
- Ett ramavtal kommer att tecknas avseende larmcentral, bevakning, brand- och inbrottsskydd samt konsulttjänster inom berörda områden. Detta kommer att ge standardiserade och enhetliga säkerhetslösningar för Mittskåne Vatten.
- Sekretessförbindelser har tagits fram för egen personal, enskilda uppdragstagare och juridiska personer. Till förbindelserna finns en förklarande text.

Som resultat av projektet finns det nu ett grundläggande och bra säkerhetsskydd att arbeta vidare med för att säkerställa att Mittskåne Vatten kan leverera sina produkter och tjänster med hög kvalitet, samtidigt som man säkerställer ett bra skydd för anläggningar, personal och miljö.

STATUS, NULÄGE

Tabell 1: Status på respektive aktivitet kopplad till säkerhetsprojektet

Typ	Aktivitet	Klar	Påbörjad	!	Kommentar	Klart
Admin.	Arbetsmiljö/Skyddsombud				Utbildning återstår, någon plats vakant	Kv. 4/19
Admin.	Avtal med Unikom				Mittskåne Vattens ledning diskuterar med Unikom	Kv. 1/20
Admin.	Brandskyddsorganisation				Grundorganisation klar, bemanning och utbildning återstår	Kv. 2/20
Admin.	Förteckning över skyddsvärda objekt, prioriterad					
Admin.	Informationsinventering					
Admin.	Informationssäkerhetsklassning styrsystem				Svenskt Vattens modell kommer att användas	Kv. 1/20
Admin.	Informationssäkerhetsklassning, Adm. IT				SKLs modell, KLASSA, kommer att användas	Kv. 1/20
Admin.	Risk- och sårbarhetsanalys Administrativ IT					
Admin.	Risk- och sårbarhetsanalys dagvatten				Väntar på resultatet av kommunens övergripande analys.	Kv. 4/19
Admin.	Risk- och sårbarhetsanalys datanät/styrsystem					
Admin.	Risk- och sårbarhetsanalys dricksvatten					
Admin.	Risk- och sårbarhetsanalys spillvatten				Väntar på resultatet av kommunens övergripande analys.	Kv. 4/19
Admin.	Risikanalys vid flytt till nya lokaler					
Admin.	Sekretessavtal mall, internt och externt					
Admin.	Sekretessavtal, undertecknade med leverantörer				Mittskåne Vattens ledning diskuterar med Unikom	Kv. 4/19
Admin.	Strukturmodell för styrsystem (SCADA)				Externa specialister anlitas.	Kv. 1/20
Admin.	Systemförteckning IT-system					
Admin.	Säkerhetsanalys modellering och inmätning				Återstår att dokumentera och ta fram rutiner	Kv. 1/20
Admin.	Säkerhetsorganisation					
Admin.	Utlämning av handlingar				Återstår att dokumentera och ta fram rutiner	Kv. 4/19
Projekt	Projekthotell					
Projekt	Projektmetodik, utbildning					
Teknik	Begränsning av tillgång till kartinformation				Informationsenkät utskickad, begränsningar införs under hösten	Kv. 4/19
Teknik	Brandposthantering, vattenkiosker				Ingen kontaktperson från Räddningstjänsten, intern resursbrist	Kv. 2/20
Teknik	Förvaring av skyddsvärd information etc.					
Teknik	Kryptering av lokalt lagrad information				Svårt att få praktisk hjälp från MSB, FRA, SÄPO m.fl.	Kv. 4/19
Teknik	Mobil larmlösning				Finns installerad och klar i driftlokalen Hörby	
Teknik	Passersystem, principlösning				Omfattar alla "nycklar", skilt från kommunernas generella system	
Teknik	Principlösning nya kontorslokaler					
Teknik	Specifikationer larmcentral, bevakning och skydd					
Teknik	Tekniska specifikationer säkerhetslösningar					

Grön = Klart

Gul = påbörjad

Röd =! ej påbörjat/återstår att göra/problem

Höör 2019-11-11

BAKGRUND

Varför ett Säkerhetsprojekt?

1. Mittskåne Vatten lever inte upp till de krav som lagar och förordningar ställer på verksamheten.
2. Höörs kommun inklusive Mittskåne Vatten klarar inte kraven som formuleras i GDPR! Detta beror till stor del på att man inte heller klarade kraven från PUL.
3. Hur skall Mittskåne Vatten agera vad gäller NIS-direktivet?

1. Lagar och förordningar

- Säkerhetsknyddslag och säkerhetsknyddsförordning
 - Ny lag och förordning från april 2019.
 - Nya vägledningar från tillsynsmyndigheterna i juni 2019.
- Offentlighets- och sekretesslagen.
- Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser.
- Livsmedelsverkets föreskrifter om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar LIVSFS 2008:13.

2. GDPR

GDPR (General Data Protection Regulation) ersatte PUL (Person Uppgifts Lagen). Samma lagstiftning men med skarpere formuleringar, större rättigheter för individen och böter om man missköter hanteringen.

En komplett systeminventering med avseende på personuppgifter genomfördes. System som hanterar personuppgifter listades i Höörs kommuns system; Drafit.

Vi skrev Person Uppgifts Biträdesavtal, PUB-avtal, med de leverantörer som hanterar personuppgifter på vårt uppdrag. Avtalen formulerades och hanterades med hjälp av en extern affärsjurist.

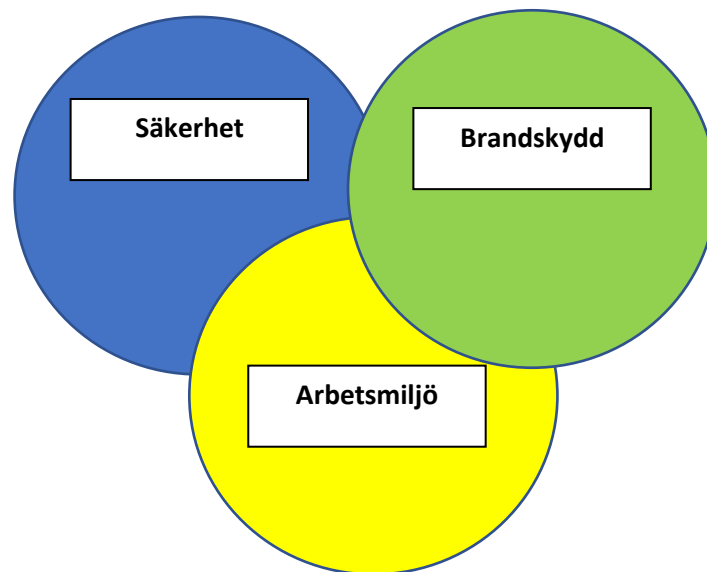
3. NIS-direktivet

NIS-direktivet (Network and Information Security) eller Lagen om informationssäkerhet i samhällsviktiga och digitala tjänster. Från och med maj 2018 ställs nya krav inom EU på säkerhet i nätverk och informationssystem. De nya reglerna omfattar leverantörer av samhällsviktiga tjänster och leverantörer av digitala tjänster. De handlar bland annat om krav gällande säkerhetsåtgärder, incidentrapportering och tillsyn. Avser i Mittskåne Vattens fall dricksvattenverksamhet med tillhörande IT-lösningar och styrsystem.

Tillämpningsanvisningarna, som kom några månader efter det att lagen hade trätt i kraft, gjorde gällande att NIS-direktivet inte skall tillämpas i Mittskåne Vattens verksamhet. På grund av att berörda VA-kollektiv levererar dricksvatten till mindre än 20 000 personer, det finns inte heller ett akutsjukhus inom verksamhetsområdet.

INRIKTNING PÅ ARBETET I SÄKERHETSPROJEKTET

Samordna Systematiskt säkerhetsarbete, systematiskt brandskyddsarbete och systematiskt arbetsmiljöarbete. Det är kostnadseffektivt att hantera korsberoenden samtidigt!

Låt oss börja enkelt, använd färdiga metoder och dokument och bara försök få till en basfunktionalitet i första steget.

VARFÖR ARBETA MED SÄKERHETSFRÅGOR?

Budskap:

Vi levererar en produkt du kan lita på.

Vi tar vårt ansvar för att skapa ett tryggt samhälle.

Anställda skall kunna lita på att ledningen styr organisationen så att säkerhet, brandskydd och arbetsmiljö ständigt är i fokus.

När/om det i alla fall inträffar negativa händelser är det betydligt lättare att skydda varumärket om man jobbar systematiskt, med tydlig ansvarsfördelning och med tränad personal.

Man måste ständigt göra riskbedömningar... är nyttan värd risken?

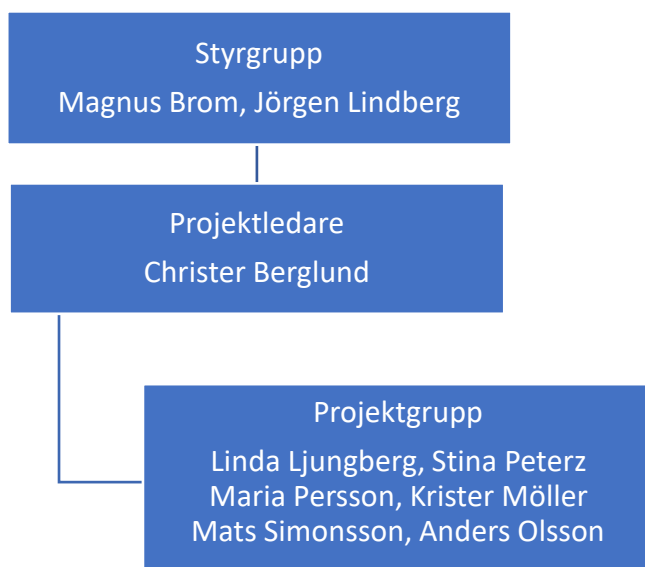
VAD SKALL PROJEKTET LEVERERA?

- Aktuella systemförteckningar
- Informationsinventering/klassificering
- Avtal med aktörerna
- Risk- och sårbarhetsanalyser för system och anläggningar
- Risk och sårbarhetsanalyser för datanät och datadrift
- Risk och sårbarhetsanalyser för styrsystem
- Säkerhetsklassade befattningar
- Rutiner för utlämnande av handlingar
- Rutiner för att arbeta enligt beslutade arbetssätt

TIDPLAN, REVIDERAD I MARS 2019

- 2018-05-29 Information till nämnden
- 2018-08-27 Projektstart
- 2018-12-11 Information till nämnden
- 2019-03-18 Information till nämnden
- 2019-06-30 Planerat, ursprungligt projektslut
- 2019-09-15 Planerat, reviderat projektslut
- 2019-10-08 Verkligt projektslut
- 2019-11-11 Slutrapport till nämnden

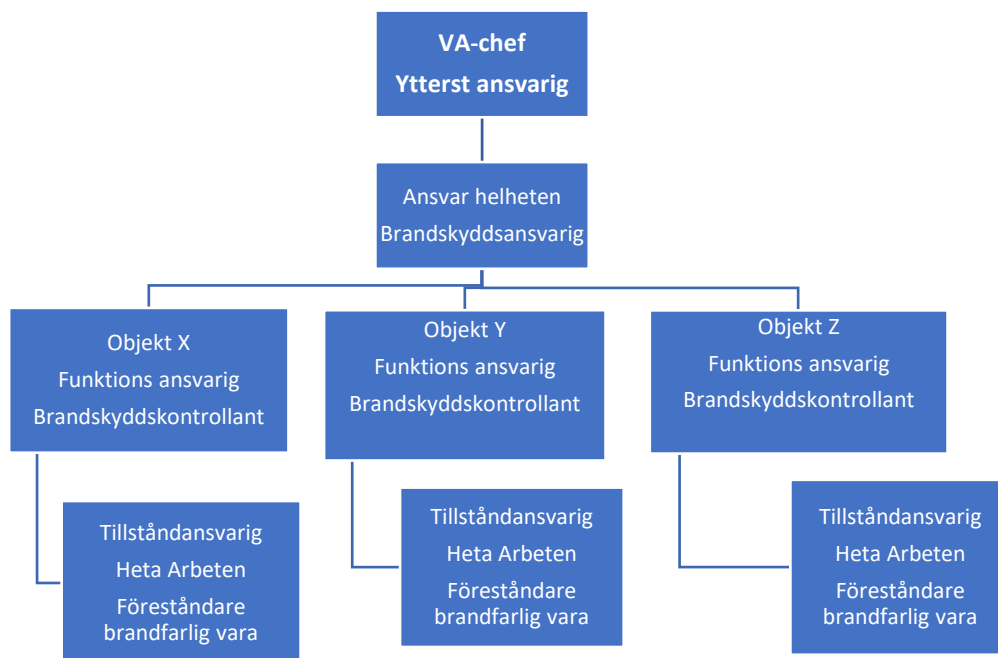
PROJEKTORGANISATION

SÄKERHETSORGANISATION

BRANDSKYDDSORGANISATION

GENOMFÖRDA AKTIVITETER

PROJEKTHOTELL

För att enkelt kunna hantera projektdokumentationen på ett professionellt sätt har vi använt en programvara som primärt är utvecklad för byggbranschen, INTERAXO.

INTERAXO är en webbaserad lösning för samarbete inom ett gemensamt byggprojekt. Att arbeta i INTERAXO säkrar att alla projektmedlemmar alltid arbetar i rätt version av dokument och ritningar. På ett snabbt, säkert och ordnat sätt hittar du allt du behöver när du behöver det – var du än befinner dig. All kommunikation går att söka och spåra.

- Säker dokumenthantering: Spara alla typer av elektroniska filer. Lättillgängliga för alla projektmedlemmar. Sök, redigera och dela filer med andra. Allt är spårbart.
- Spårbart samarbete: Bjud in externa/interna projektmedlemmar. Samarbeta kring dokument och processer.
- Spara tid med "arbetsflöden": Öka effektiviteten. Skapa arbetsflöden som speglar sättet ni arbetar på.
- Kontrollerade godkännandeprocesser: Skapa godkännandeprocesser i flera steg för viktiga uppgifter. Få full kontroll över vem som gör vad och när.
- Effektiva åtgärdslistor: Få löpande påminnelser om deadlines. Hitta status snabbt och enkelt. Minska behovet av möten.
- Enkelt att administrera: Projektadministratören har fullständig översikt över medlemmar, roller, åtkomst och mappstrukturer. Använd branschanpassade mallar eller skapa egna strukturer.
- Säkerhet: toppmoderna och avancerade tekniska lösningar, förstklassiga molntjänster och colocation från tre datacenter.
- Mobilitet: Tillgång till projekt oavsett var du befinner dig. Registrera avvikelser direkt i mobilen.

SKYDDSOMBUD

Skyddsombudets uppgift är att arbeta för en bra arbetsmiljö och bevaka att det finns skydd mot ohälsa och olycksfall i arbetet samt bevaka att arbetsgivaren uppfyller kraven i arbetsmiljölagen. För att kunna bedriva ett aktivt arbetsmiljöarbete inom Mittskåne Vatten i kombination med säkerhet- och brandskyddsarbetet är två skyddsombud tillsatta och kommer att utbildas för uppdraget.

SEKRETESSFÖRBINDELSER

Sekretessförbindelser för personal, enskilda uppdragstagare och juridiska personer finns utarbetade efter originaldokument från NSVA. Den juridiska bakgrunden beskrivs kortfattat nedan.

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) innehåller bestämmelser om tystnadsplikt i allmän verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Bestämmelserna avser förbud att röja uppgift, vare sig detta sker muntligen, genom utlämnande av allmän handling eller på något annat sätt. Bestämmelserna innebär begränsningar i yttrandefriheten enligt regeringsformen, begränsningar i den rätt att ta del av allmänna handlingar som följer av tryckfrihetsförordningen samt, i vissa särskilt angivna fall, även begränsningar i den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Dessa förbud gäller också för en person som fått kännedom om uppgiften genom att för det allmännas räkning delta i en myndighets verksamhet på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten. Vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen ska aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner eller landsting utövar ett rättsligt bestämmande inflytande jämföras med myndigheter.

Sekretesstidens längd varierar beroende på vilket skyddsintresse som motiverar sekretessen. När det gäller skyddet för enskildas personliga förhållanden är sekretesstiden i regel maximerad till 50 eller 70 år. Sekretessen till skydd för det allmännas ekonomiska intressen gäller i allmänhet i 40 år. Sekretess till skydd för totalförsvaret gäller normalt i 40 år, men kan förlängas genom beslut av regeringen.

RAMAVTALSUPPHANDLING

Inom Mittskåne Vatten finns behov av både tjänster och produkter på säkerhetsområdet för att kunna förbättra verksamheten enligt intentionerna i säkerhetsprojektet. Upphandlingen omfattar säkerhetstjänster inom avtalsområdena: Larmcentral, Bevakning, Brand- och inbrottskydd och Säkerhetsrelaterade konsulttjänster. Upphandlingar saknas för områdena på kommunnivå. För att förenkla arbetet framöver har till exempel typlösningar för larmanslutning, bevakningslösningar samt brand- och inbrottskydd tagits fram.

Upphandlingen pågår under oktober-november och ramavtalen beräknas träda i kraft från årsskiftet 2019/2020.

Övergripande beskrivning av avtalsområden ges nedan.

Larmcentral

- Alla förekommande former av larmmottagning
- Nyckelhantering
- Kameraverifiering
- Fjärrtjänster
- Driftlarm
- Personlarm
- Fordonslarm
- Jourärenden drift
- Trygghetstjänst
- Kristjänster

Bevakning

- Ronderande bevakning
- Stationär bevakning
- Skyddsvakter
- Ordningsvakter
- Larmutryckning
- Hemgångskontroller
- Personskyddsarbete allmänt
- Personskyddsarbete transporter
- Personskydd skyddsspaning
- Proaktivt personskyddsarbete orienteringsarbete
- Kundevent

Brand- och inbrottsskydd

- Inbrottslarm godkända enligt SSF's regler och normer
- Brandlarm godkända enligt SBF 110
- Brand- och inbrottsskydd
- Brandvarningssystem
- Passersystem/passerkontroll
- Kodlås
- Porttelefoni
- CCTV-anläggningar-video
- Utrymning
- SBA
- Utrymningsplaner
- Mekaniska lås och tillbehör
- Godkända låssystem
- Elektriska lås
- Elektromekaniska lås
- Tillgänglighet
- Dörrautomatik
- Dörrstängare
- Värdeförvaring
- Autocad-upprättande av ritningar
- Säkerhetscontainers

Säkerhetsrelaterade konsulttjänster

- Risk- och sårbarhetsanalyser
- Säkerhetsskyddsanalyser
- Personskyddsanalyser
- Informationssäkerhetsanalyser
- Projektering av totala säkerhetslösningar
- Projektledning vid införande av projekterade lösningar
- Säkerhetssamordning
- Säkerhetsrådgivning/säkerhetssupport
- Säkerhetsekonomi
- Bakgrundskontroller
- Personlighetsbedömningar/gruppdynamiska frågor

- Krishantering, planering, utbildning, övning, operativt stöd
- Operativ arbetsmiljösamordning; VA-inriktning
- Övergripande systematisk arbetsmiljösamordning; VA-inriktning
- BAS P/U-kompetens

LÅSNING AV BRANDPOSTER, SÄKRING AV VATTENKIOSKER

I Livsmedelsverkets föreskrifter om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar, LIVSFS 2008:13 sägs följande:

- föreskrifter avser åtgärder för att förebygga och avhjälpa skadeverkningar till följd av sabotage eller annan skadegörelse som kan påverka kvaliteten på dricksvatten.
- föreskrifterna ska tillämpas på vattenverk och distributionsanläggningar som producerar respektive tillhandahåller dricksvatten till mer än 2 000 personer och över vilka en kommun har ett sådant rättsligt bestämmande inflytande som avses i 3 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.
- den som tillhandahåller dricksvatten från en distributionsanläggning ska vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att obehöriga personer inte kan bereda sig tillträde till hög- och lågreservoarer, pumpstationer och liknande anläggningar, och att övriga delar av distributionsanläggningen skyddas mot obehörig åtkomst.

Vattenledningsnätet är viktig del av distributionen av dricksvatten. Direkt tillgång till vattenledningsnätet finns via brand- och spolposter. Mittskåne Vatten har tecknat avtal kring antal och tillgänglighet för brandposter med respektive kommuns räddningstjänst. Ett antal tidigare brandposter kommer antingen bort eller omvandlas till spolposter, d.v.s. en anordning som Mittskåne Vatten använder för drift och underhåll av ledningsnätet.

Brand- och spolposter kommer därefter att låsas. Övriga anläggningar som nämns i föreskriften kommer att få ett ökat skydd efter prioriterad lista över skyddsvärda objekt.

Eftersom det finns en fungerande vattenkiosk i Höör för vattenuttag kommer brandposterna i Höör att hanteras först. När det finns en motsvarande vattenkiosk i Hörby (planerad till 2020) genomförs samma insatser där.

PRIORITERAD LISTA ÖVER SKYDDSVÄRDA OBJEKT

En grundläggande metod för att genomföra en säkerhetsskyddsanalys är att ställa följande frågor:

- Vad skall skyddas?
- Mot vad skall det skyddas?
- Hur skall det skyddas.

Vi har genomfört en övergripande säkerhetsskyddsanalys för de cirka 100 anläggningar som Mittskåne Vatten ansvar för och då utgått från en kartläggning som ger svar på dessa frågor:

- För varje objekt i systemet: Hur många kunder påverkas vid en brist i funktion, kapacitet och/eller kvalitet? Parametern som används är antalet PE (personekvivalenter).

- Hur viktigt är objektet ur en systemsynpunkt? Bedömningen görs av ett antal personer med kunskap om anläggningarna, ledningsnäten och driftsituation/driftstatistik.

Analyserna har gett som resultat att det finns i storleksordningen 10 objekt i respektive kommun som är särskilt skyddsvärda. Mittskåne Vattens säkerhetsarbete kommer primärt att inriktas mot att säkerställa skyddet för dessa objekt. För att få en helhetsbild kommer fortsatta inspektioner/skyddsronder att genomföras; säkerhet, arbetsmiljö och brandskydd kommer att hanteras samordnat.

BEGRÄNSNING AV TILLGÅNG TILL KARTINFORMATION

Svenskt Vatten säger följande kring informationssäkerhet:

”Man bör alltid ställa sig frågan hur tillgängliga uppgifter som rör dricksvattenförsörjningen bör vara, och vilka som verkligen har behov av informationen för att utföra arbetsuppgifter de är ålagda. Risken för okontrollerad spridning av känslig information ökar ju fler som förfogar över uppgifterna. Den som inte har behov av informationen för att utföra sitt arbete bör därmed inte heller ha tillgång till den.

Likaså bör inte detaljerad information som rör vattenförsörjningen, till exempel fullständiga kartor över VA-ledningsnätet, slentrianmässigt läggas ut på kommunens eller förvaltningens intranät eller gemensamma servrar med åtkomst för alla. Det är oftast fullt tillräckligt att kartorna är tillgängliga för ett begränsat antal befattningshavare som behöver informationen i sitt dagliga arbete.”

Just nu finns VA-ledningar som lager dels i Mittskåne Vattens egna kartor, i kartan för Grävtillstånd (Handläggare), och i SBF-kartan i Hörby kommuns interna kartportal. Totalt är det ca 230 användare som har tillgång till någon av de här kartorna.

Antagligen är det många som inte har något direkt behov att kunna se ledningarna, och skulle kunna plockas bort som användare. VA-ledningarna borde inte heller finnas med i andra kartor än våra egna, där vi har kontroll på vilka som har behörighet att se dem.

Det kommer att informeras på kommunernas intranät om att tillgången till information om VA-ledningsnät kommer att minska. De som har behov av informationen i sin yrkesutövning kommer att behöva skriva under ett sekretessavtal. För övriga användare kommer informationen att släckas.

KRYPTERING AV LOKALT LAGRAD KARTINFORMATION

Normalt lagras kartinformation på centrala servrar och nås via olika nätkopplade enheter som PC, iPad etc. Ibland behöver man dock lagra kartinformationen lokalt, en anledning kan vara att det på en del platser är mycket svårt att få en stabil, mobil dataförbindelse. Som alltid när man ”lämnar ut” information måste man göra en bedömning. Följande sägs i SÄPO:s ”Vägledning i säkerhetsskydd”:

Verksamheter som rör leveranser, tjänster och funktioner som är nödvändiga för samhällets funktionalitet på nationell nivå. Dessa verksamheter finns ofta inom, men är inte begränsat till, sektorerna energiförsörjning, livsmedelsförsörjning, elektroniska kommunikationer, vattenförsörjning, transporter och finansiella tjänster.

Informationen skall klassificeras utifrån olika konsekvensnivåer:

Nivå 5: Synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet

Nivå 4: Allvarlig skada för Sveriges säkerhet

Nivå 3: Inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet

Nivå 2: Ringa skada för Sveriges säkerhet

Nivå 1: Inte mätbar eller relevant konsekvens med bäring på Sveriges säkerhet

Beroende på i vilken konsekvensnivå man hamnar vid bedömningen skall informationen skyddas på olika sätt. För nivå 1 kan normal aktsamhet och hårddiskkryptering vara tillräcklig, för övriga nivåer krävs mer kraftfulla skydd. Detaljer kring detta redovisas inte i denna rapport. Arbete med att införa säkerhetslösningarna pågår.

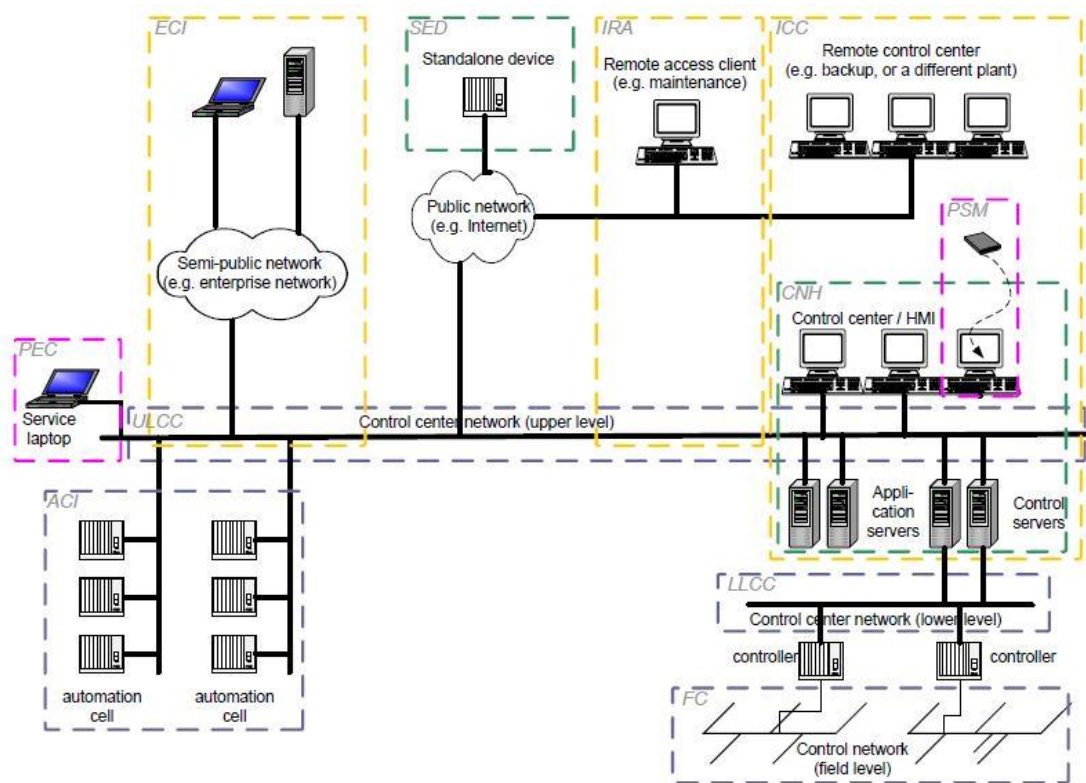
Eftersom kartan över ledningsnätet inte alltid har varit tillgänglig, exempelvis p.g.a. driftstopp eller mobilnätets täckning, så har det beslutats att GIS-data ska lagras lokalt, så att kartan alltid är tillgänglig, även offline. Kartan laddas då ner till en PC eller iPad och kan enkelt synkas mot databasen.

Det som återstår är kryptering och vi tar framöver kontakt med Säkerhetspolisen (SÄPO) och MILITÄRA UNDERRÄTTELSE- OCH SÄKERHETSTJÄNSTEN (MUST) för att få tillgång till den programvara som krävs. Det behöver också beslutas om de iPads som finns ska användas, eller om alla ska jobba i Windows 10 (PC).

När hanteringen är på plats kommer berörd driftpersonal att utbildas.

STRUKTURMODELL FÖR KOMMANDE STYRSYSTEMLÖSNING

Styrsystemen inom Mittskåne Vatten är av varierande ålder och flera olika fabrikat. En grundprincip för den kommande moderniseringen av styrningen är att välja moderna och etablerade strukturmodeller samt att sträva efter enhetlighet. Vilket ger lägre projekteringskostnader, lägre dokumentationskostnader, lägre utbildningskostnader och en enklare reservdelshållning. Ett exempel på en sådan struktur är IEC 62443 (standard med fokus på industriella informations- och styrsystem (ICS)), se figur nedan.

Figur 1: Schematisk bild över hur en styrsystemlösning är uppbyggd.

Avsikten med modellen måste stämmas av mot den planerade utbyggnaden av Mittskåne Vattens datanät på produktionsanläggningarna samt den övergripande nätverkstopologin som Unikom tillhandahåller. Säkerhetsfrågorna måste också ges prioritet då styrsystem förväntas utsättas för allt fler attacker i framtiden.

ETABLERING AV KRISORGANISATION

Mittskåne Vatten har börjat etablera en krisorganisation utifrån målen för Sveriges säkerhet:

- värna befolkningens liv och hälsa
- värna samhällets funktionalitet
- värna förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri och rättigheter

Det som hotar något av ovanstående mål är säkerhetshot. Med denna definition hotas vår säkerhet även av miljöförstöring och klimatförändringar. Med en kris menas en händelse som drabbar många människor och stora delar av vårt samhälle. En kris hotar grundläggande funktioner och värden, som exempelvis vattenförsörjningen eller vår hälsa och frihet.

Vårt samhälle måste fungera även vid en allvarlig kris. Därför är det viktigt att definiera vilka verksamheter som är nödvändiga för att kunna undvika eller hantera kriser, så kallade samhällsviktiga verksamheter som exempelvis energiförsörjning eller dricksvattenförsörjning.

Krisorganisationens uppgifter

- Begränsa krisen och dess följdverkningar.
- Undanröja hot mot medarbetares liv och hälsa.
- Mildra effekten av uppkomna hot och skador.
- Eliminera risken för ytterligare hot och skador mot medarbetare, verksamheter och anläggningar, miljö, ...
- Se till att verksamheten i möjligaste mån kan upprätthållas.
- Undvika att organisationens good-will påverkas menligt till följd av krisen.

Krisorganisationens sammansättning och roller

Samtliga roller skall ha utsedda, namngivna, informerade och tränade ersättare.

Krishanteringsgruppen skall vid behov kunna arbeta kontinuerligt under många dygn.

Chefsrollen

- Sammankallar gruppen.
- Fattar Beslut i stort (BIS) = Övergripande beslut som anger mål och inriktning för arbetet.
- Väljer vilka delar av gruppen som behöver kallas om det bedöms att så kan ske.
- Leder och fördelar arbetet.
- Rapporterar till kommun/nämnd/etc.
- Beslut om att knyta ytterligare specialister till gruppen.
- Beslut om upptrappning/nertrappning.

Sekreterare

- För loggbok inklusive beslutslogg.
- Samordnar det löpande arbetet.
- Samordnar interna och externa kontakter.

Informationsansvarig

- information till och kontakter med
 - Massmedia.
 - Bevakning av media och sociala media.
 - Polis/Säkerhetspolis.
 - Räddningstjänst.
 - Länsstyrelse/Miljönämnd.
 - Sjukvården.
 - Medarbetare.
 - Externa konsulter/specialister (VAKA m.fl.).
 - Övriga, myndigheter, samfund, etc.

Säkerhetsansvarig/Informationssäkerhetsansvarig

- Hanterar intern och extern säkerhet i samband med krisen
 - Skyddsvakter/Väktare.
 - Rapportering enligt GDPR etc.

Socialt ansvarig/HR-ansvarig

- Kontakter med medarbetare och anhöriga.

IT/datakommunikationsansvarig

- Säkerställer att IT-system, datakommunikation, radio och TV fungerar.
- Säkerställer att alternativa kommunikationskanaler fungerar; koppartråd, Skype, ...
- Säkerställer att alternativa mobiltelefoner tas i drift och fungerar.
- Skrivare, faxar, kopiatorer, ...

Markserviceansvarig

- Ansvarar för att övriga medlemmar i krishanteringsorganisationen får en fungerande vardag vad avser
 - Mat.
 - Dryck.
 - Sömn.
 - Filtar, kläder.
 - Godis, nötter.
 - Huvudvärkstabletter, första hjälpen.
 - Tvål, handdukar, etc.
 - Bladderblock.
 - Pennor.

Som stöd i det operativa arbetet finns ett stort antal checklistor som loggar, kontaktlistor mm.

Möjligheten att samöva med andra aktörer som har närliggande ansvarsområden, exempelvis miljöverksamheten (vid exempelvis otjänligt vatten) eller socialtjänsten i läge där det krävs nödvattenförsörjning kommer att undersökas.

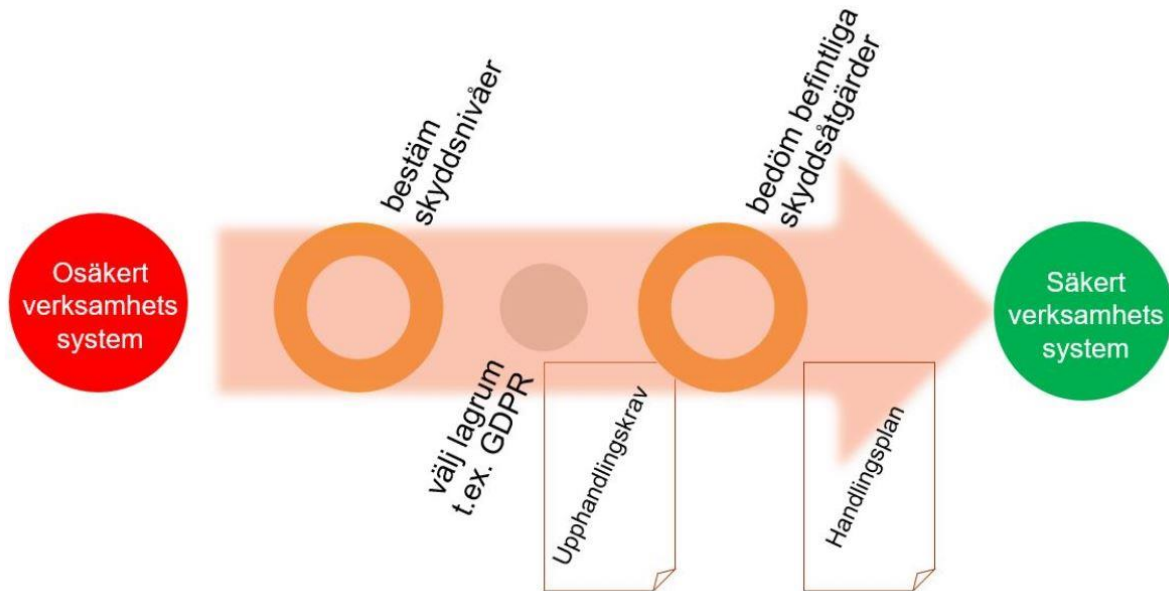
KOMMANDE PASSERSYSTEM FÖR MITTSKÅNE VATTEN

Äldre nyckelsystem har stora brister vad gäller hantering och administration. Det är väldigt vanligt att man egentligen inte vet hur många nycklar som är utlämnade och man vet inte till vem de lämnats ut. Nycklar till VA-anläggningarna brukar också finnas hos fastighetskontor, gatukontor, städfirmor och hos dem som sköter grönytor m.fl.

Med de nya krav som ställs via Livsmedelsverk och via säkerhetsskyddslagstiftningen innebär detta en ohållbar situation. Mittskåne Vatten avser att införa ett helt nytt passersystem för samtliga de objekt som man har det operativa ansvaret för. Det kommer att bli ett hierarkiskt system med online passersystem överst i hierarkin och enkla plåtnycklar nederst i systemet.

KLASSA - FÖR PRIORITERADE ADMINISTRATIVA SYSTEM

KLASSA är ett självskattningsverktyg som hjälper till att KLASSA verksamhetssystem och datalagring. Verktöget är skapat av SKL för dess medlemmar. I KLASSA har vi tagit fram en handlingsplan, som ska ingå i verksamhetens förvaltningsplan och upphandlingskrav, det vill säga säkerhetskrav som ska uppfyllas av systemleverantören och bör ingå i avtalen med dem.

Figur 2: Illustration över hur arbetet med KLASSA självskattningsverktyg fungerar.

SCADA-SYSTEM KLASSIFICERAT MED HJÄLP AV SVENSKT VATTENS MODELL

SCADA = (Supervisory Control And Data Acquisition) är ett system för övervakning och styrning av processer.

Från Svenskt Vatten sägs följande:

”Erfarenheterna och kompetensen kring sårbarheterna i SCADA-systemen är i dag bristfällig. Det gäller inte bara hos Svenskt Vattens medlemmar, utan även hos de konsultbolag och leverantörer som anlitas vid exempelvis systemupphandlingar.

Svenskt Vatten har tillsammans med en projektgrupp tagit fram en checklista för ökad SCADA-säkerhet. Använd gärna checklistan för att inventera verksamheten, men också som diskussionsunderlag inför systemförändringar och upphandlingar.”

Tabell 2: Delar av checklista för ökad SCADA-säkerhet framtagen av Svenskt Vatten.

#	Övergripande checklista för säkerhetsarbetet med tyngdpunkt på industriella kontrollsystem (SCADA)	JA	Till viss del	NEJ	Referens till verksamhetens egna noteringar
1	Är det tydligt för alla i verksamheten att inriktning på säkerhetsarbetet är till för att:				
1a	- efterleva lagar och förordningar?				
1b	- uppfylla krav från verksamheten?				
1c	- skydda verksamhetens fysiska processer och dess utrustning?				
1d	- tillgodose krav från kunder och samarbetspartners?				
1e	- leva upp till medborgarnas förväntningar?				
1f	- minimera verksamhetens beroende av nyckelpersoner?				
2	Har ledningen ett uttalat fokus på säkerhetsarbetet för industriella kontrollsystem?				
3	Finns tillräckliga <i>resurser</i> avdelade för att systematiskt och strategiskt arbeta med:				
3a	- riskbedömningar och konsekvensanalyser som inkluderar industriella kontrollsystem?				
3b	- riktlinjer och instruktioner som inkluderar industriella kontrollsystem?				
3c	- informationssäkerhetshöjande åtgärder som inkluderar industriella kontrollsystem?				
3d	- incidenthantering som inkluderar industriella kontrollsystem?				
3e	- utbildning, information och kommunikation kring informations säkerhet?				
3f	- uppföljning av att säkerhetsarbetet vidmakthålls och att riktlinjer efterlevs?				

Checklistan har använts för att få fram nuvarande status i Mittskåne Vattens SCADA-säkerhet och möjliggöra förbättringar.

MOBIL LARMLÖSNING FÖR DRIFTLOKALEN I HÖRBY

Efter ett inbrott i Mittskåne Vattens driftlokal i Hörby har en mobil larmlösning installerats i väntan på att produkter och installation kan avropas från ramavtalet.

Mobil larmlösning används när det av någon anledning inte är möjligt att sätta upp ett permanent larm. Larmet är kopplat till larmcentral med väktartryckningar och kombinerat med rondering av väktare.

SÄKERHETSBASERAT UNDERLAG FÖR NYA KONTORLOKALER

Mittskåne Vattens nuvarande kontorslokaler i Höörs kommunhus har analyserats med fokus på säkerhetskraven i tidigare nämnda lagstiftningar. Följande har noterats:

- Lokalen uppfyller ej önskad säkerhetsnivå omfattande skyddsklass 3 och larmklass 3.
- Dedikerade utrymmen för hantering av sekretessklassad dokumentation saknas.
- Möjlighet saknas för arkivering av handlingar i enlighet med de krav som ställs enligt Riksarkivets föreskrift för arkivlokaler.
- Oklart om den reservkraftförsörjning som finns fullt ut har kapacitet att försörja Mittskåne Vattens behov under 72h.
- Tillgång till redundanta datanät saknas.
- Ytor för hysande av tillkommande personal är otillräckliga.
- Möjlighet för framtida samlokalisering med driftorganisationen saknas.
- Osäkerheter avseende möjligheterna att möta eventuellt framtida politiska direktiv/ambitioner avseende utökning av Mittskåne Vattens verksamhet.

Arbetet kring övergripande utredning av Mittskåne Vattens lokalbehov har hanterats som ett eget ärende och resulterat i att en samlokalisering av Mittskåne Vattens verksamhet till en gemensam nybyggd lokal där säkerhetskraven kan uppfyllas är mest ekonomiskt. Ärendet kommer efter beredning i VR-nämnden hanteras vidare av kommunstyrelserna i respektive kommun.

RISKANALYS VERKSAMHETSFÖRÄNDRING

Då lokalen i Höörs kommunhus inte längre räcker till när verksamheten växer har Kundservicegruppen flyttat till nya lokaler i Mejeriet. Inför flytten genomfördes en riskanalys i juli 2019 av Christer Berglund. Magnus Brom medverkade vid riskanalysen och förevisade lokalen. Ingen personal från fastighetsägaren eller från Höörs kommun medverkade.

Lokalen är modern och i gott skick. I samband med inflyttningen gjordes en genomgång av brandskydd och en utrymningsövning för medarbetarna. Utbildning har även genomfört kring bland annat säker posthantering.

UTBILDNING I PROJEKTARBETE

Ett delsyfte med säkerhetsprojektet har varit att öva deltagarna i projektarbete med riskanalys, intressentanalys, kommunikationsplan och work breakdown structure. Nedan finns en beskrivning av varje område.

Riskanalys

Mittskåne Vatten använder Livsmedelsverkets rekommendationer kring metodik för arbete med risk- och sårbarhetsanalyser, "Risk- och sårbarhetsanalys för dricksvattenförsörjning (Livsmedelsverket 2007)."

Risk är en sammanvägning av sannolikhet och konsekvens. Riskhantering består av att identifiera risk, värdera risk, planera åtgärder för risk samt bemöta risk. Vilka riskhändelser kan inträffa, hur kan vi minska påverkan och vad kan vi göra för att undvika att riskhändelserna inträffar? Riskerna kan vara kopplade till t.ex. teknik-, kvalitets- och utföranderisker, organisatoriska risker eller externa risker. En bra riskanalys gör att vi har möjlighet att identifiera potentiella risker, skapa medvetenhet kring dem, skaffa möjlighet att planera hur vi ska ta hand om dem och förhindra att de påverkar oss negativt. Dessutom

måste riskanalysen kontinuerligt uppdateras för att vara aktuell, vilket innebär att vi behöver ha en enkel struktur som är lätt att arbeta med över tid.

Intressentanalys

Precis som själva begreppet skvallrar om, handlar intressenter om aktörer, enskilda eller grupper som på något sätt påverkar och/eller påverkas av ett projekt. Att känna till intressenter och deras respektive förväntningar är viktigt för att behålla överblick och medvetenhet kring projektet.

En intressentanalys hjälper oss också göra en bedömning av nuläget. Intressenter kan vara sådana som behövs för att klara av projektet eller vara aktörer som kommer att påverkas av projektet. Det kan också vara personer som kommer bevaka projektet.

Exempel på intressenter kan vara

- allmänheten	- leverantörer
- medier	- andra projekt
- politiker	- opinionsgrupper
- myndigheter	- anställda på företaget
- projektägare	- projektgruppen
- styrgrupp	- företagsledningen
- kunder	- finansiärer

Alla intressenter har inte behov av att bli behandlade på samma sätt. De är heller inte lika viktiga för projektet. Därför kan man dela in intressenterna i olika kategorier. Ett vanligt sätt att göra detta på är att dela in intressenterna i kärn-, primära och sekundära intressenter.

Kommunikationsplan

Kommunikation i ett projekt handlar om att sprida och dela kunskap med andra. Med andra ord är kommunikation bland det allra mest centrala i allt projektarbete, oavsett projektets art. Mål och planer ska förmedlas, resultat ska rapporteras, ändringar dokumenteras och underlag distribueras. Kommunikationen sker både internt inom projektorganisationen och externt med andra intressenter.

Information sker från en sändare till en mottagare. Den är enkelriktad och används när man t.ex. vill informera om situationen i ett projekt eller ge instruktioner. Kommunikation händer när det sker ett utbyte mellan sändaren och mottagaren. Den är dubbelriktad och ger bl.a. sändaren möjlighet att säkerställa att mottagaren förstått det som sägs. Man brukar säga att all kommunikation sker på mottagarens villkor, och det stämmer. Olika grupper/ individer har olika förförståelse, livsåskådningar och dagsformer som påverkar förmågan att ta emot och tolka det vi kommunicerar på det sätt vi avser. Sändaren är med andra ord oerhört viktig, den måste förstå vem den kommunicerar med, formulera budskap på ett sätt som gör det enkelt för mottagaren att ta emot och tolka samt leverera det i rätt kanaler vid rätt tidpunkt.

Work Breakdown Structure, WBS

I en Work Breakdown Structure, WBS, bryter man ner projektets mål i mindre delar till en hierarkisk struktur, t.ex. utifrån delsekvenser, ansvarsområden, målgrupper eller andra viktiga delar av projektet. Ett projekt kräver att många saker klaffar och man behöver kunna se helheten såväl som delarna. En väl utförd WBS underlättar vårt arbete med att planera

milstolpar och etapper samt att identifiera aktiviteter. En fördel är också att projektet blir lättare att estimeras, underlättar kommunikation och förbättrar möjlighet till uppföljning under exekveringen.

En WBS ska inte ses som en att-göra-lista eller aktivitetsplan, utan som en definiering av delposter som ska levereras inom projektets ram. Strukturen som används i WBS är också ett bra verktyg i arbetet med att utse delansvariga eller för att skapa underlag för realistiska bedömningar av resursbehov och kostnader. Brist på medvetenhet kring detta kan annars leda till missar som i ett senare skede i värsta fall kan medföra behov av ändringar eller merarbete, havererad tidplan och ökad prislapp.

SÄKERHETSANALYS AV MODELLERINGSPROGRAM OCH UPPHANDLING AV INMÄTARE

Höör och Hörby kommun har tagit fram modeller över ledningsnätens (vatten, spillvatten och dagvatten) funktion. Modellerna är inte under Mittskåne Vattens kontroll utan finns hos flera olika konsultföretag som har programvaran för att hantera modellerna. Detta stämmer inte överens med de säkerhetskrav som finns på en samhällsviktig verksamhet. Mittskåne Vatten kommer därför att ta hem samtliga modeller och framöver hantera dem i egen regi och egen programvara. I de fall konsulter kommer att komma till Mittskåne Vattens lokaler för att arbeta med modellerna skall företaget och individerna skriva under Mittskåne Vattens sekretessförbindelser. Antingen den individuella varianten eller den för en juridisk person.

Om det är den juridiska personen som garanterar sekretesshanteringen skall företaget visa upp två dokument:

- Skallkrav: Företagets interna sekretessavtal
- Börkrav: Företagets säkerhetsskyddsinstruktioner

Ovanstående dokument bör granskas och godkännas av en affärsjurist respektive en IT-säkerhetskunnig person. Samma krav gäller vid upphandling av inmätare (av ledningsnät).

Materialet skall sekretessbeläggas, nedan ett klipp ur Svenskt Vattens råd kring vilka paragrafer i OSL som är tillämpliga:

Distributionssystem (ledningsnät, reservoarer, tryckstegringar, fördelningskammare, brand- och spolposter, ventiler, tunnlar)	
Uppgifter angående vitala anläggningsdelars läge (ledningsnätskartor, koordinater)	15:2, 18:8
Uppgifter angående vitala anläggningsdelars utformning och konstruktion	15:2, 18:8
Annan information angående ledningsnätet, t.ex. datamodeller och hydrauliska beräkningar som beskriver flödet i nätet	15:2, 18:8

Respektive VA-huvudman svarar för dricksvattenleveranser till mindre än 20 000 personer och vi tillämpar därför samma begränsningsregel som gäller för NIS, se nedan

1§ Med samhällsviktiga tjänster avseende leverans och distribution av dricksvatten där incidenter skulle medföra en betydande störning vid tillhandhållandet av tjänsten avses:

- 1. Leveranser av dricksvatten som en huvudman enligt 2§ lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster tillhandahåller**
 - a. Minst 20 000 personer, eller**
 - b. Akutsjukhus**

En huvudman för vatten produktion/distribution kan ha flera nät som vardera försörjer färre än 20 000 personer, men det är huvudmannens totala leverans som ska utgöra grunden för om aktören berörs av NIS regleringen eller inte. Som beräkningsnyckel kan en förbrukning av 200 liter/dygn räknas som en person.

Akutsjukhus definieras som "vårdinrättning som är inrättad för sluten vård och som har särskild akutmottagning för den som behöver omedelbar hälso- och sjukvård"

De aktuella uppgifterna är därmed inte säkerhetskänsliga ur ett nationellt perspektiv enligt Säkerhetspolisens föreskrifter (PMFS 2019:2).

Sammanfattningsvis:

- Mittskåne Vattens sekretessavtal skall skrivas under.
- Leverantörens interna sekretessavtal skall omfatta relevanta delar i OSL.
- Leverantörens interna rutiner skall göra det troligt att "dom vet vad dom sysslar med".
- Förutsättningarna kan ändras, exempelvis genom VA-huvudmännens säkerhetsskyddsanalyser.

DOKUMENTHANTERINGSPLAN

För att få en tydlig struktur och uppfylla kraven kring diarie och arkivlagen och för att få en acceptabel nivå gällande informationssäkerhet har vi arbetet med att ta fram en dokumenthanteringsplan.

Arbetet har utgått från dokumenthanteringsplanen som kommunstyrelsen har beslutat för Höörs kommun. Strukturen har därefter anpassats till Mittskåne Vattens verksamhet.

Grunden är på plats. Nästa steg är att göra om strukturen även på servern. Unikom (kommunens delägda it-bolag tillsammans med Hörby och Östra Göinge kommun) kommer att lansera en tjänst där man själv ska kunna bygga strukturer anpassade efter verksamheten och där man även kan styra behörigheter på ett enkelt sätt.

Samtliga medarbetare har fått i uppdrag att rensa i befintlig mappstruktur. Deadline för detta är 2019-08-31. Arbetet med ny struktur på G: är pågående och beräknas vara klart till årsskiftet 2019/2020.

Införande av strukturen i aktuellt diariesystem (W3D3) har påbörjats och kommer färdigställas under hösten 2019.

Planen kommer sedan att utmynna i en lathund som är tänkt att fungera som ett stöd i vardagen för anställda och göra det enkelt att göra rätt.

RISK- OCH SÅRBARHETSANALYSER

För att identifiera vilka risker det finns i verksamhetens olika delar (vatten, spillvatten och dagvatten) har risk- och sårbarhetsanalyser genomförts inom projektet. Analyserna har som syfte att kartlägga och identifiera risker inom driftsäkerhet och säkerhet utifrån sabotage mm. Analysen kommer på sikt att generera åtgärder för att säkra drift och anläggningar. Mittskåne Vatten arbetar med en vattenförsörjningsplan och även inom detta arbete finns det behov av att kartlägga och identifiera risker som en utgångspunkt till framtida beslut om vattenförsörjningen.

Under hösten 2018 genomfördes en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för vattenproduktionen för Höör och Hörby (Karlsviks VV och Hörby VV).

För att kunna genomföra analyserna på ett strukturerat sätt har systembeskrivningar tagits fram för de olika systemen. Samtliga beskrivningar ligger i Interaxo. Ett skikt har lagts in i GIS-systemet som visar dagvattennätet inkl. flödesriktning, dagvattendammar och utsläppspunkter.

Under våren 2019 har första steget i en risk- och sårbarhetsanalys genomförts utifrån Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Denna RSA har genomförts via kommunen och ÅF har anlåtats som konsult för att genomföra analysen. Arbetet kommer att fortsätta till hösten när resultaten för första delen sammanställts. Arbetet följer metoden "Tre steg för ett robustare Malmö". Analysen bedömer riskerna för vatten, spillvatten och dagvatten.

En mer detaljerad RSA för "viktiga" anläggningar kommer att genomföras senare under hösten/vintern 2019 när kommunens RSA har presenterats vilket, enligt uppgift, skall ske i oktober.

FÖRVARING AV SKYDDSVÄRD INFORMATION

Det har tagits beslut att köpa tre laptopskåp och två värdeskåp. Alla skåp som köps in kommer att vara utrustade med kodlås för att undvika nyckelhanteringen.

Vi har köpt laptopskåp till driftlokalen, kundservicelokalerna samt till Mittskånevattens kontor i kommunhuset. Laptop-datorerna skall vara inlåsta i skåpen på nätterna. Skåpen har inbyggd termostatstyrd fläkt som möjliggör laddning i skåpen under natten.

I driftlokalen finns ett befintligt säkerhetsskåp.

Pågående arbete:

Vi har även bestämt oss att köpa två värdeskåp klassade enligt EN1143-1 Grade 3 NT_Fire, ett till kundservicelokalerna och ett till VA-chefens kontor i Höörs kommunhus för säker förvaring av känsliga/skyddsvärda handlingar.

Avvaktar med ytterligare inköp:

- tills resterande material är gallrat och det är utrett vilken information som är skyddsvärd.
- tills det är bestämt om filmer av ledningsnät skall läggas in i vårt datasystem.
- samt hur dokument skall förvaras på de olika anläggningarna och hur skalskyddet kommer att se ut.

UTBILDNING, HOT, VÅLD OCH POSTHANTERING

Alla medarbetare inom Mittskåne Vatten har fått en kort utbildning om hot och våld samt hur man bör agera när dessa situationer uppstår. Kundservice har även haft fördjupad utbildning kring säker posthantering.

FÖRBRUKADE RESURSER I FORM AV TID OCH PENGAR

Det budgeterade antalet interna timmar har underskridits, detta har huvudsakligen två orsaker: periodvis har det varit svårt att få tillgång till resurserna, arbetsbelastningen har varit hög, medarbetare har slutat och ersatts av ny personal. En annan orsak har varit att det inte alltid funnits rätt kompetens inom den egna organisationen vilket har fått till följd att denna kompetens har köpts in externt.

Budgeterad intern tid, antal tim	1548 h
Verkligt utfall intern tid, antal tim	-1136 h
Budget – utfall, antal tim	448 h
Budget – utfall, antal kr	210 560 kr
Budgeterad extern tid, kr	300 000 kr
Verkligt utfall extern tid, kr	-530 000 kr
Budget – utfall, kr	-230 000 kr
Total sammanställning	
Intern tid, överskott	210 560 kr
Extern tid, underskott	-230 000 kr
Totalt utfall, underskott	-19 440 kr

Givet att projektet dessutom har förlängts med ett kvartal är det uppkomna överskridandet på 19 440 kr fullt acceptabelt.

De analyser som gjorts inom ramen för säkerhetsprojektet har medfört att ett antal följd-aktiviteter genomförts. Kostnaderna är inte en del av projektet utan en följd av det uppdämda behov som finns inom säkerhetsområdet och associerade områden. Kostnaderna kommer till största del ses som förstudie/projekteringskostnader och belasta investeringsbudgeten.

Sekundära utredningar, projektering

Ansvarsutredning	50 000 kr
Arbetsmiljöutredningar	33 000 kr
Säkring webb	11 000 kr
Utredning nya lokaler	140 000 kr
Diverse	2 000 kr
Brandskydd, SBA-utredningar	45 000 kr
Brandposthantering	55 000 kr
Processkartläggning	69 000 kr
LTA-hantering	45 000 kr
Riskanalys, Kundservice	55 000 kr
Utbildning, hot, våld, posthantering	15 000 kr
Projektering säkerhetslösningar	150 000 kr
Upphandling ramavtal	25 000 kr
Summa	790 000 kr